

Thys Leukis Sarantidou*

Γιατί αντί να φυτεύουμε διαρκώς κόβουμε δέντρα;

—Peter Wohlleben, «**Η μυστική ζωή των δέντρων**», εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2017
—Ελίφ Σαφάκ, «**Το νησί των χαμένων δέντρων**», εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα 2024
—Καλλιόπη Στάρα, «**Τα δέντρα του τόπου μας**», εκδ. Αρτέον, Αθήνα 2021

«Το φετινό καλοκαίρι και η φετινή άνοιξη μας δείχνουν ότι η υπερθέρμανση δεν αφορά το μακρινό μέλλον, αλλά το παρόν μας. Το κόψιμο των δέντρων σε μία πόλη ήδη πολύ ζεστή οπωσδήποτε αποτελεί εξαιρετικά λανθασμένη κίνηση, διότι έτσι η πόλη μας θα καταστεί ακόμη πιο ζεστή. Για την ακρίβεια θα έπρεπε να φυτεύουμε πολύ περισσότερα δέντρα στην πόλη μας και όχι να τα κόβουμε...»

Οι περισσότεροι άνθρωποι, αναντίρρητα, θεωρούν ότι τα δέντρα, εφόσον μένουν ακίνητα και δεν μιλούν, δεν νιώθουν, ούτε πονάνε. Για κάποιους επίσης ίσως είναι θέσφατο η θέση ότι τα δέντρα δεν έχουν καν ψυχή. Κι όμως, τα τρία παραπάνω βιβλία γράφτηκαν προκειμένου να μας αποδείξουν το αντίθετο και να μας κάνουν λγάκι να σκεφτούμε καλύτερα κάποια πράγματα...

Προτού όμως αναφερθώ στο περιεχόμενο των εν λόγω βιβλίων, αισθάνομαι την ανάγκη να παρατηρήσω ότι στην πόλη μας, δυστυχώς, κόβονται δέντρα εξαιρετικά συχνά και πολλές φορές αναίτια. Γιατί άραγε; Μήπως βαριόμαστε να φροντίσουμε τα γέρικα και τα άρρωστα δέντρα και το κόψιμό τους είναι η πιο εύκολη και συμφέρουσα οικονομικά πολλές φορές λύση; Μήπως στον βωμό της «ανακαίνισης» κάποιων κτιρίων, πεζοδρομίων, δρόμων κτλ θεωρείται –λανθασμένα– «απαραίτητο» το κόψιμό τους χάριν καλλωπισμού και αισθητικής –θα φυτεύσουμε άλλα, και τι έγινε; Κάποιες φορές τα γέρικα δέντρα λυγίζουν με τον αέρα ή γίνονται επικίνδυνα οπότε το κόψιμό τους επιβάλλεται, δεν λέω. Είμαστε όμως σίγουροι πως πάντοτε είναι άκρως απαραίτητη αυτή η κίνηση; Φοβόμαί ότι λησμονούμε όλοι μας το γεγονός ότι ζούμε σε έναν κόσμο ο οποίος απειλείται με υπερθέρμανση.

Το φετινό καλοκαίρι και η φετινή άνοιξη μας δείχνουν ότι η υπερθέρμανση δεν αφορά το μακρινό μέλλον, αλλά το παρόν μας. Το κόψιμο των δέντρων σε μία πόλη ήδη πολύ ζεστή οπωσδήποτε αποτελεί εξαιρετικά λανθασμένη κίνηση, διότι έτσι η πόλη μας θα καταστεί ακόμη πιο ζεστή. Για την ακρίβεια θα έπρεπε να φυτεύουμε πολύ περισσότερα δέντρα στην πόλη μας και όχι να τα κόβουμε... Ας μην ξεχνάμε, εξάλλου, ότι ένα δέντρο θέλει πολλά χρόνια για να μεγαλώσει... Εκτός από την πτώση της θερμοκρασίας, τα δέντρα καθαρίζουν επίσης την ατμόσφαιρα στην πόλη μας, αλλά αποτελούν και το σπίτι δεκάδων πουλιών. Η μήπως θέλουμε να εξοβελίσουμε και το τραγούδι των πουλιών από την πόλη μας; Πόσο πιο δροσερή θα ήταν άραγε η πόλη μας αν φιλοξένοσε τα διπλάσια δέντρα, το έχουμε ποτέ σκεφτεί; Τα γέρικα δέντρα δεν είναι σαν τους ηλικιωμένους ανθρώπους που χρειάζονται και αυτοί τη φροντίδα μας; Θα μου πείτε ότι όλα αυτά είναι γνωστά. Ναι, τα ξέρουμε, τα εφαρμόζουμε

«Οι αναγνώστες θα εκπλαγούν αν μάθουν πως τα δέντρα συμπεριφέρονται πολλές φορές όπως ακριβώς τα ζώα ή ακόμη και οι άνθρωποι και ότι θέλουν να προστατεύσουν τα «παιδιά» τους αλλά και τα άλλα δέντρα! Μάλιστα, όταν διατρέχουν κίνδυνο ουρλιάζουν, αθόρυβα για εμάς μεν, αλλά ειδοποιώντας με διάφορες χημικές ουσίες κάτω από το έδαφος τα γειτονικά τους δέντρα για τον επικείμενο κίνδυνο, π.χ. κάποιο ζώο ή έντομο. Το βιβλίο του Γερμανού δασολόγου Peter Wohlleben με τίτλο «**Η μυστική ζωή των δέντρων** είναι έτσι ένα βιβλίο-έκπληξη!

«Το νησί των χαμένων δέντρων» της Ελίφ Σαφάκ είναι ένα γοητευτικό μυθιστόρημα –ύμνος στη φύση σε συνδυασμό με μία ιστορική αναδρομή στα γεγονότα του 1974 στην Κύπρο. Πρωταγωνίστρια και αφηγήτρια στο βιβλίο της Σαφάκ δεν είναι άλλη από μία... σκυιά, η οποία μεταφυτεύεται στην Αγγλία από την Κύπρο, μετά από τα τραγικά γεγονότα του «Ατίτλα». Οι σκυιές, τα μαγικά δέντρα της αρχαιότητας, έχουν την ικανότητα να αισθάνονται τα συναισθήματα των ανθρώπων γι' αυτό και χαρακτηρίζονται ως δέντρα ιερά

«Το τρίτο βιβλίο, της Καλλιόπης Στάρα, με τίτλο «**Τα δέντρα του τόπου μας**» (εκδόσεις Αρτέον) είναι μία εξαιρετική αναρίθμηση των δέντρων του τόπου μας, ένα βιβλίο εξαιρετικά χρήσιμο για δασκάλους και παιδαγωγούς, το οποίο αποσκοπεί να μας γνωρίσει τη χλωρίδα του τόπου μας, την οποία οι περισσότεροι από εμάς ούτε καν γνωρίζουμε»

όμως; Το κόψιμο ενός δέντρου σήμερα μέσα στις τοιμεντένιες πόλεις μας, ιδιαίτερα αν αυτό είναι υγιές, θα έπρεπε να ισοδυναμεί με δολοφονία...

—Το βιβλίο του Γερμανού δασολόγου Peter Wohlleben με τίτλο «**Η μυστική ζωή των δέντρων**» που μεταφράστηκε για τις εκδόσεις Πατάκη το 2017 από τη Πίωτα Λαγουδάκου, θα μας κάνει να δούμε τα δέντρα με άλλο μάτι. Οι αναγνώστες θα εκπλαγούν αν μάθουν πως τα δέντρα συμπεριφέρονται πολλές φορές όπως ακριβώς τα ζώα ή ακόμη και οι άνθρωποι και ότι θέ-

λουν να προστατεύσουν τα «παιδιά» τους αλλά και τα άλλα δέντρα! Μάλιστα, όταν διατρέχουν κίνδυνο ουρλιάζουν, αθόρυβα για εμάς μεν, αλλά ειδοποιώντας με διάφορες χημικές ουσίες κάτω από το έδαφος τα γειτονικά τους δέντρα για τον επικείμενο κίνδυνο, π.χ. κάποιο ζώο ή έντομο. Πρόκειται επομένως για ένα βιβλίο-έκπληξη!

—Το βιβλίο της διάσημης Βρεταννοτουρκάλας συγγραφέως Ελίφ Σαφάκ, από την άλλη, με τίτλο «**Το νησί των χαμένων δέντρων**» (εκδόσεις Ψυχογιός), είναι ένα γοητευτικό μυθιστόρημα –ύμνος στη

φύση σε συνδυασμό με μία ιστορική αναδρομή στα γεγονότα του 1974 στην Κύπρο. Πρωταγωνίστρια και αφηγήτρια στο βιβλίο της Σαφάκ δεν είναι άλλη από μία... σκυιά, η οποία μεταφυτεύεται στην Αγγλία από την Κύπρο, μετά από τα τραγικά γεγονότα του «Ατίτλα». Οι σκυιές, τα μαγικά δέντρα της αρχαιότητας, έχουν την ικανότητα να αισθάνονται τα συναισθήματα των ανθρώπων γι' αυτό και χαρακτηρίζονται ως δέντρα ιερά. Κι αν αυτό μας φαίνεται περίεργο, ακόμα λιγότερο αναγνώστες θα γνωρίσουν την τακτική του «θαψίματος στο κόμμα» του δέντρου τον χειμώνα στις βόρειες χώρες προκειμένου αυτό να επιβιώσει στις παγωμένες, οπότε διασώθηκε θα εκπλαγούν διαβάζοντας το βιβλίο της Σαφάκ.

—Το τρίτο βιβλίο, της Καλλιόπης Στάρα, με τίτλο «**Τα δέντρα του τόπου μας**» (εκδόσεις Αρτέον) είναι μία εξαιρετική αναρίθμηση των δέντρων του τόπου μας, ένα βιβλίο εξαιρετικά χρήσιμο για δασκάλους και παιδαγωγούς, το οποίο αποσκοπεί να μας γνωρίσει τη χλωρίδα του τόπου μας, την οποία οι περισσότεροι από εμάς ούτε καν γνωρίζουμε. Το βιβλίο δεν αριθμεί μονάχα τα φυσικά χαρακτηριστικά των δέντρων, αλλά αναφέρει και στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς που συνδέονται με τα δέντρα αυτά. Στην εισαγωγή του βιβλίου, εξάλλου, γίνεται εκτενής αναφορά στα δέντρα ως φυσικούς οργανισμούς γενικότερα, είναι επομένως μία ακόμη καλή ευκαιρία να γνωρίσουμε αυτούς τους τόσο κοντινούς μας γείτονες που όλοι μας έχουμε την τάση να βλέπουμε αποκλειστικά ωφελμιστικά. Διότι τα δέντρα μας προσφέρουν πραγματικά αφίλοκερδώς τα πάντα και εμείς, αντί να τα προστατεύουμε, αντίθετα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να τα εκμεταλλευτούμε και να τα πληγώσουμε.

Μήπως, αν θέλουμε να κόψουμε ένα δέντρο διότι «μας ενοχλεί», πρέπει τελικά να συλλογιστούμε αν είναι απολύτως απαραίτητη η κίνησή μας αυτή όχι μία αλλά πολλές φορές; Και μήπως είναι καλύτερο να μην δεχόμαστε το κόψιμο των δέντρων αδιαμαρτύρητα για το καλό της πόλης, το δικό μας και των παιδιών μας;

*Η Λεύκη Σαραντινού είναι ιστορικός και συγγραφέας.